

8. İKİ ÖLÜM"

Allāhu teâlâ dedi ki:

"*Bilin ki bütün işler sonunda Allāh'a döner*" (XLII/53)

"*Her iş O'na döndürülür*" (XI/123)

"*Ve O'na döndürülecekiniz*" (X/56)

"*Sonra dönüşünüz O'nadır*" (VI/60)

ve buna benzer daha nice âyetler.

Bil ki her şeyin tekâmülü onu Allāh'a sevk eder ve o, O'na rücû' eder. Mahlûkâtın O'na rücû'u Ba'sübadelmevt'ten [Ölümden sonra dirilişten] sonra vuku bulur ve bu da mahlûkâtın ifnânının akabindedir. Ama Peygamber'in (asv) de dediği gibi: "*Ba'sübadelmevt günü O'nun için ölmüş olan zâten diridir*".

Oysa iki çeşit ölüm vardır: bütün canlılara ait ve kaçınılmaz olan ölüm ile bunların içinden bâzılarına mahsûs irâdî ölüm. Resûlullāh'ın: "*Ölmeden evvel ölüünüz!*" sözünde bizlere tavsiye ettiği ölüm bu ikinci ölümdür. Bu ikinci ölümle ölen için Ba'sübadelmevt zâten olup bitmiştir. Onun umûru artık Allāh'a rücû' etmiş olup Bir'den farksızdır. Bu zât Allāh'a rücû' etmiş olup artık O'nun aracılığıyla görmektedir. Taberânî'nin zikrettiği bir hadîse binâen Peygamber'in (asv) de dediği gibi: "*Sizler ölmeden önce Rabb'inizi göremezsiniz*"; bunun sebebi ise bu ölmüş de dirilmiş olanın müşâhedesinde bütün mahlûkât ifnâ olmuş ve artık onun için tek bir şeyin, tek bir Realite'nin [*Hakk'ın*] bâkîy kalmış olmasıdır. Mü'minlerin Âhiret hayatında nasîbleri olacak olan her şey şu ya da bu mertebeden olmak üzere âriflere mahsûs bu hayatta zâhir olmuş olur. Şekillerinin kesreti açısından bakıldığında, eşyânın, tekâmülü sonunda, Allāh'a rücû'u aslâ bir realitenin değişmiş olmasını değil yalnızca bir idrâk değişikliğini ifâde etmektedir. Ölen ve Ba'sübadelmevt'e mazhar olan için, zâtî birliği açısından kesret Vâhid'dir; ve ihtivâ ettiği münâsebetler ve vecheler dolayısıyla da Vâhid kesrettir.

A'yân ya da bâzılarının deyimiyle cevherler aslâ yok olmazlar. Bu âlemdeki ve ötekiindeki halk-i cedid yalnızca a'râz olan şekillere aittir. [Allāh'a ait olan] Zât-ı Mutlak olmayan her şey arazdır.

221. Mevkıf